

**INSTITUTUL DE CERCETĂRI JURIDICE ȘI POLITICE
AL ACADEMIEI DE ȘTIINȚE A MOLDOVEI**

Cu titlu de manuscris
CZU: 343.352(043.2)

GAVAJUC Serghei

**RĂSPUNDEREA PENALĂ PENTRU
REMUNERAȚII ILICITE ÎN ÎNDEPLINIREA
LUCRĂRILOR DE DESERVIRE A
POPULAȚIEI**

**Specialitatea științifică:
554.01 – Drept penal și execuțional penal**

Autoreferatul tezei de doctor în drept

CHIȘINĂU, 2016

Teza de doctorat a fost elaborată în cadrul Secției Drept Național a Institutului de Cercetări Juridice și Politice al Academiei de Științe a Moldovei.

Conducător științific:

BERLIBA Viorel, doctor în drept, conferențiar universitar

Referenți oficiali:

1. **BĂRBĂNEAGRĂ Alexei**, doctor habilitat în drept, profesor universitar
2. **MORARU Victor**, doctor în drept, conferențiar universitar

Componența Consiliului științific specializat:

1. **CUȘNIR Valeriu**, **președinte**, doctor habilitat în drept, profesor universitar
2. **STATI Vitalie**, **secretar științific**, doctor în drept, conferențiar universitar
3. **BRÎNZA Sergiu**, doctor habilitat în drept, profesor universitar
4. **ULIANOVSKI Xenofon**, doctor habilitat în drept, conferențiar universitar
5. **OSOIANU Tudor**, doctor în drept, conferențiar universitar
6. **RUSU Vitalie**, doctor în drept, conferențiar universitar

Susținerea va avea loc la data de **12 martie 2016**, ora **10.00**, în ședința Consiliului științific specializat 18.554.01-02 din cadrul Institutului de Cercetări Juridice și Politice al Academiei de Științe a Moldovei (mun. Chișinău, bul. Ștefan cel Mare, 1, auditoriul 408).

Teza de doctor și autoreferatul pot fi consultate la Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Biblioteca Academiei de Științe a Moldovei și pe pagina web a CNAA (www.cnaa.md).

Autoreferatul a fost expediat la **10 februarie 2016**.

Secretar științific al
Consiliului științific specializat,
dr. conf. univ. _____

STATI Vitalie

Conducător științific,
dr. hab., conf. univ. _____

BERLIBA Viorel

Autor: _____

GAVAJUC Serghei

© Gavajuc Serghei, 2016

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea temei. La etapa actuală de dezvoltare a RM, un rol aparte urmează a se acorda eficientizării mijloacelor juridice de prevenire și combatere a infraționalității, mai cu seamă a infraționalității de serviciu sau în legătură cu serviciul, precum și a celei economice. În această situație, o importanță definitorie o au mecanismele și mijloacele juridico-penale de prevenire a actelor de corupție – ca parte componentă a infrațiunilor de serviciu sau în legătură cu serviciul.

Evoluția umană a pus accent sporit întotdeauna, din perspectiva laturii penale și a sancționării infrațiunilor de corupție, pe elementul pozitiv al comportamentului uman (cel care oferă remunerații ilegale) și pe elementul negativ (cel care primește asemenea remunerații ilicite). Legislația RM în vigoare evidențiază anume un asemenea mod de raportare a mecanismelor juridico-penale la infrațiunile de corupție (corupere pasivă – corupere activă; luare de mită – dare de mită). În anumite cazuri specifice, conducându-se de evaluarea categorică a gradului prejudiciabil al infrațiunii incriminate, reflectat inclusiv prin intermediul semnelor care cataloghează fapta prejudiciabilă drept infrațiune concretă (precum și în ipoteza unor forme speciale de depenalizare a infraționalității) legiuitorul din țara noastră, dar și din alte state, se impune și cu alte genuri de intervenție asupra comportamentului ilicit al persoanei, în particular referindu-se la calificarea juridică în formă penală doar a actului negativ al acestui comportament (adică primirea de remunerații, fără luarea în vedere, în același cadru normativ, a elementului pozitiv al comportamentului ilegal). Dar în orice situație, subliniem, că comportamentul uman are o conotație ilegală (uneori, sub aspectul pozitiv și negativ, această conotație fiind evaluată din punctul de vedere al diferitor cadre normative). Prin semnificația de ansamblu a particularităților de incriminare, legiuitorul diferențiază răspunderea penală pentru asemenea acte ilegale (adică sub aspectul conotației elementului negativ) prin invocarea suplimentară a altor semne constitutive ale infrațiunii. În cazul în care facem referire expresă la infrațiunea de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației – un asemenea semn constitutiv particularizat este metoda de comitere a infrațiunii (extorcarea).

Particularitățile variate de diferențiere a răspunderii penale pentru anumite genuri de infrațiuni de serviciu sau în legătură cu serviciul determină caracterul complex și variat al acestor categorii de fapte infraționale. Caracterul complex al infrațiunii de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea unor lucrări legate de deservirea populației reiese din conținutul mai multor premise:

- corelația nemijlocită între această infracțiune și infracțiunile de serviciu sau în legătură cu serviciul – în general, precum și a infracțiunilor de corupție (nu are importanță domeniul de incidență – public ori privat) – în mod particular;

- anumite semne agravante incidente infracțiunilor de corupție devin semne constitutive obligatorii ale infracțiunii de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației;

- este complex sistemul de caracteristici care vizează subiectul activ al infracțiunii analizate;

- este destul de variat și complex însuși domeniul de deservire a populației.

Aceste ultime premise invocă clarificarea asupra mecanismelor specifice de intervenție a mijloacelor juridico-penale, în această sferă.

Se cunoaște cu evidență sporită că relațiile sociale din domeniul de deservire suportă modificări de la etapă la etapă de dezvoltare a societății. Din analiza acestor raționamente deducem faptul că este absurdă ideea de modificare a relațiilor sociale incidente răspunderii penale, fără ca să se modifice însăși intervenția – ca atare – în cadrul acestor relații sociale. Parcurgerea etapelor de trecere la o economie de piață, procesul de privatizare rapidă a bunurilor, concurența liberă etc. au determinat și determină necesitatea implicării legiuitorului în reformularea unor texte de norme penale, care să corespundă atât realităților curente, cât și necesităților eventuale de prevenire și combatere a faptelor ilegale. Din perspectiva celor anunțate, o normă care a rămas practic nemodificată mai bine de 30 ani (inclusă în acțiune normativă în septembrie 1981 [1, p. 715]) – este cea prevăzută (la moment) de art. 256 C. pen. al RM – *primirea unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației*. În fapt, incoerențele și incertitudinile normative dictează imposibilități și ineficiențe aplicative ale normativului penal în acest domeniu. Or, nu se mai poate anunța, la moment, în mod completamente, ideea care a justificat (cândva) introducerea în C. pen. a normei art. 155/2 - *primirea unei remunerații ilicite de la cetățeni pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației* – că aceasta împiedică activitatea normală a instituțiilor, organizațiilor, întreprinderilor din sfera de deservire a populației din interior, adică se comit de către lucrătorii acestei sfere a economiei naționale și atentează la principala funcție a ei – repartizarea bunurilor materiale și a altor valori printre membrii societății în forma îndeplinirii lucrărilor și prestării serviciilor, atât cu plată, cât și fără plată [2, p. 4].

Raționamentele unei norme învechite și necorespunzătoare relațiilor sociale de ultimă oră sunt deduse și din elaborarea mai multor lucrări

dedicate acestui subiect doar în perioada ex-sovietică (anii'80-90 ai secolului trecut). La moment, deși norma există, se aplică uneori în practică, eficiența și forma juridică prin care își păstrează esența definitorie nu a fost cercetată. Toate cele consemnate indică la necesitatea și realitatea unui studiu științific raportat la forma și conținutul juridic al normei prevăzute de art. 256 C. pen. al RM – *primirea unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației*.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemelor de cercetare. Problematika complexă a domeniului general al corupției este supusă cercetărilor multiaspectuale atât în RM, cât și în alte state. Referitor la infracțiunea de primirea unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației - atenția, însă, a fost limitată în perioada ultimilor douăzeci de ani. În alte state acest fapt este justificat de ideea excluderii normei respective din textul legii penale (de exemplu, în Federația Rusă) ori de lipsa în genere a acestei norme (mai cu seamă în statele UE). În RM a rămas incidentă atât norma penală prevăzută de art. 256 C. pen. al RM, aproape în formula textuală adoptată în anul 1981, cât și lipsa unor studii monografice sistematizate în această materie.

În ipoteza generalizării materialelor științifice la tema tezei de doctorat, s-a conturat, totuși, un ansamblu de opinii valoroase din punct de vedere științific, care au determinat modul de abordare a problemei cercetate, în particular se indică la autorii: V. Lapteacru, E. Martîncic, V. Cușnir, V. Stati, A. Borodac, V. Florea, V. Berliba, S. Brînza, A. Barbăneagră, X. Ulianovschi, V. Mejinschi, I. Moscalciuc, R. Popov, I. Năstas, I. Țurcan (Republica Moldova), V. Dongoroz, G. Antoniu, C. Bulai, V. Dobrinoiu, Gh. Nistoreanu, A. Boroi, M. Hotca, R. Glodeanu, D. Ciuncan, Gh. Alecu (România), Iu. Alexandrov, N. Bondarenco, V. Matveiciuc, G. Samilâc, A. Sobco-Nesteruc, V. Brovicov, V. Vladimirov, S. Niculin, V. Colosov, L. Malacov, T. Panova (alte state).

Scopul și obiectivele tezei. Scopul tezei de doctorat presupune abordarea justificării admiterii incriminării faptelor care aduc prejudicii domeniului complex al deservirii populației, în particular sectoarelor de prestare a serviciilor și îndeplinire a lucrărilor care o completează ca conținut, precum și clarificarea problematicii vaste a răspunderii penale pentru primirea remunerației ilicite în vederea îndeplinirii lucrărilor legate de domeniul vizat.

În ipoteza realizării scopului trasat, au fost puse în vedere anumite obiective (sarcini), în special:

- analiza materialelor științifice consacrate evoluției reglementărilor infracțiunilor de serviciu sau în legătură cu serviciul la general ori, în

particular - referitoare la infracțiunea de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației;

- cercetarea publicațiilor științifice privind incriminarea faptelor de primire a remunerației ilicite, lansate în Republica Moldova și în alte state;

- identificarea, în baza practicii judiciare supuse analizei, referitoare la infracțiunea de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației, a premiselor teoretice privind eficiența protecției juridico-penale a relațiilor sociale în domeniul îndeplinirii lucrărilor și prestării serviciilor de către întreprinderile, instituțiile și organizațiile din sfera de deservire;

- investigarea științifică a obiectului juridic și obiectului material al infracțiunii prevăzute de art. 256 C. pen. al RM;

- detalizarea semnelor care caracterizează semnificația remunerației – ca obiect material al infracțiunii;

- evaluarea elementului material al infracțiunii în forma *primirii ilicite a remunerației*, prin diferențierea legăturii principale între caracterul licit al remunerației și cel al primirii ilicite a acesteia;

- interpretarea modalității normative de comitere a infracțiunii, în particular cercetarea modului de operare a făptuitorului - *extorcarea*;

- analiza formelor juridice și faptice de manifestare a extorcării în sensul diferitor infracțiuni prevăzute de legea penală – corupere pasivă, luare de mită, primire a remunerației ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației etc.;

- cercetarea laturii subiective a infracțiunii, prin intermediul clarificărilor conceptuale asupra scopului și mobilului (motivului) infracțiunii;

- identificarea subiectului activ și pasiv al infracțiunii și particularităților acestora, mai cu seamă din perspectiva delimitării infracțiunii prevăzute de art. 256 C. pen. al RM de alte infracțiuni adiacente;

- formularea și fundamentarea propunerilor și recomandărilor orientate spre perfecționarea cadrului juridico-penal în vigoare și activității aplicative în acest domeniu.

Metodologia cercetării științifice. La elaborarea tezei de doctorat s-a operat cu o vastă bază științifică și metodologică (metoda textuală, metoda logică, metoda istorică, metoda comparativă, metoda sistematică etc.). Deși au fost lansate într-o perioadă anterioară, opiniile științifice expuse ale autorilor rămân a fi de valoare științifică și la moment, mai cu seamă din perspectiva lipsei unor modificări esențiale ale textului art. 256 C. pen. al RM. Au fost analizate anumite elemente de practică judiciară în materia infracțiunii de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea

lucrărilor legate de deservirea populației, în particular referitor la problemele aplicative controversate și s-a propus soluții optime reieșite din conținutul cercetărilor desfășurate.

Noutatea științifică și originalitatea științifică. Principalele concluzii care au vizat noutatea științifică a lucrării au fost:

- la etapa actuală de dezvoltare a relațiilor sociale, domeniul de deservire a populației (caracterizat prin diferite sfere incidente) constituie un sector de importanță majoră;

- norma care vizează primirea unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației nu satisface cerințele necesare pentru a-și justifica scopul, fapt care se recomandă a fi modificată atât ca așezare normativă, cât și ca text incriminator;

- primirea unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației constituie o infracțiune de serviciu sau în legătură cu serviciul (alături de infracțiunile de corupție) și urmează a fi inclusă într-un capitol separat dedicat acestor categorii de fapte infracționale;

- caracterul ilicitului infracțional al remunerației constă în ilegalitatea modului de obținere a acesteia – extorcarea, lipsa căreia determină și lipsa componenței de infracțiune prevăzute de art. 256 C. pen. al RM;

- extorcarea poate fi formulată direct ori recurgându-se la anumite mijloace în mod indirect;

- extorcarea și primirea ilicită a unei remunerații urmează a fi vizate ca semne ale elementului material al infracțiunii de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației;

- conținutul remunerației trebuie examinat în calitate de obiect material al infracțiunii, nu ca mijloc de comitere a acesteia;

- luând în vedere caracterul pur material al infracțiunii de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației, se consideră oportună excluderea pedepsei închisorii din limitele sancțiunii normei analizate.

Problema științifică importantă soluționată a constat în conceptualizarea răspunderii penale pentru primirea unei remunerații ilicite în sfera de deservire a populației, ceea ce a contribuit la clarificarea condițiilor și limitelor acestei răspunderi juridice, în vederea perfecționării cadrului normativ și uniformizării practicii judiciare în materia sancționării faptelor de acest gen.

Semnificația teoretică a tezei de doctorat. Teza de doctorat reprezintă un studiu monografic de drept penal orientat spre cercetarea infracțiunii de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservire a populației. La acest capitol practica judiciară din Republica Moldova se impune cu soluții diverse și neuniforme. În context, studiul

elaborat este necesar și pertinent atât teoreticienilor dreptului penal (sub aspectul unor abordări interpretative ale normei de referință), cât și practicienilor (conturarea unor soluții de aplicare corectă a normei privind răspunderea penală pentru primirea unei remunerații ilicite în sfera de prestare a serviciilor și/sau executare a lucrărilor).

Categoria realizărilor teoretico-științifice este completată inclusiv de accepțiunile teoretice privind noțiunile de rechiziție, remunerație, recompensă, extorcare etc., analiza semnelor care caracterizează componența infracțiunii prevăzute de art. 256 C. pen. al RM. În rândul acestor realizări se înscriu și multiplele polemici științifice și soluțiile propuse de către autor în vederea admiterii unei viziuni proprii cu referire la problemele controversate identificate.

Valoarea aplicativă a tezei de doctorat este importantă din mai multe perspective:

- necesitatea acoperirii unor elemente de investigație științifică, prin utilizarea opiniilor autorului în textul unor cercetări științifice de viitor;

- necesitatea implicării cu acest studiu în limitele activității didactice, lucrarea fiind incidentă Dreptului penal (partea specială), în particular infracțiunilor economice;

- necesitatea ajustării activității de aplicare a normativului penal la cerințele și spiritul dispozițiilor normative nu numai constante, ci și a celor variabile (de blanchetă);

- necesitatea operării modificărilor de cadru normativ în domeniul dreptului penal, modificările fiind incidente infracțiunii de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservire a populației.

Rezultatele științifice obținute în urma cercetărilor științifice desfășurate au constat în:

- Definirea conceptuală a premiselor teoretice privind eficiența protecției juridico-penale a relațiilor sociale în domeniul deservirii populației.

- Interpretarea noțiunii de remunerație ilicită.

- Conturarea elementului material al infracțiunii și descrierea teoretică a noțiunilor incidente anterior în acest domeniu: rechiziție, primire a recompensei, primire a unei remunerații etc.

- Tratarea juridică a esenței și conținutului *extorcării* – ca metodă de comitere a faptei infracționale.

- Identificarea cercului de subiecți ai infracțiunii de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației.

■ Analiza scopului și motivului infracțiunii din perspectiva influenței acesteia asupra formei de vinovăție în cazul infracțiunii analizate.

■ Evaluarea unor elemente de drept penal comparat în materia infracțiunilor care afectează regimul normal al domeniului de deservire a populației.

Implementarea și aprobarea rezultatelor cercetării. Concluziile generale și recomandările autorului, care s-au materializat în forma unor investigații științifice complexe au fost reflectate în mai multe lucrări științifice, inclusiv în forma unor referate la conferințe științifico-practice internaționale (Conferința științifico-practică internațională „Premisele dezvoltării economiei naționale în contextul crizei economice” (Bălți: 2010).

Publicațiile la tema tezei. La tema tezei de doctorat au fost publicate 5 articole științifice.

Volumul și structura lucrării. Din punct de vedere structural, teza de doctorat este constituită din adnotări, lista abrevierilor utilizate în teză, introducere, patru capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie, declarație privind asumarea răspunderii, CV-ul autorului. În ansamblu, lucrarea numără 170 pagini, iar în lista bibliografică sunt incluse 175 titluri.

Cuvinte-cheie: rechiziție, recompensă, remunerație, ilicită, deservire a populației, salariat, lucrare, serviciu, întreprindere, instituție, organizație, extorcare, extorcare directă, extorcare indirectă.

CONȚINUTUL TEZEI

Introducerea descrie *actualitatea și importanța problemei abordate, scopul și obiectivele tezei, noutatea științifică a rezultatelor obținute, problema științifică importantă soluționată, importanța teoretică și valoarea aplicativă a lucrării, aprobarea rezultatelor și sumarul compartimentelor tezei.*

1. Analiza situației în știința dreptului penal privind răspunderea pentru remunerațiile ilicite în îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației este constituit din trei paragrafe.

1.1. Analiza materialelor științifice referitoare la primirea remunerațiilor ilicite în îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației publicate în Republica Moldova. În RM studii monografice ori sistematizate în materia răspunderii penale pentru infracțiunea de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației nu există. Această faptă infracțională se regăsește analizată, în particular, în cadrul cercetării sistemului de infracțiuni economice, în special, ori a sistemului de infracțiuni prevăzute de C. pen. al RM, în general. Oricum, anumite opinii științifice legate de descrierea ansamblului

de semne constitutive care formează conținutul infracțiunii în cauză au fost lansate datorită analizei lucrărilor dedicate dreptului penal special publicate în RM.

V. Cușnir pune accent pe două condiții prealabile care predetermină infracțiunea prevăzută de art. 256 C. pen. al RM. *În rolul primei condiții se menționează faptul că primirea unei remunerații ilicite prin extorcare să fie pentru îndeplinirea lucrărilor ori prestarea serviciilor în sfera comerțului, alimentației publice, deservirii sociale, comunale, medicale, de transport etc. (legiuitorul nu determină caracterul acestor lucrări ori servicii, sunt ele contra plată ori gratuite, pe bază de contract sau fără, lăsând aceste momente în afara sferei de incriminare)* [3, p. 115-116]. *A doua condiție prealabilă* presupune, în opinia lui V. Cușnir, ca lucrarea îndeplinită sau serviciul prestat să se refere la sfera obligațiilor de serviciu ale făptuitorului [3, p. 116].

În opinia autorilor V. Berliba și R. Cojocar, infracțiunea de primire a unei remunerații ilicite este caracterizată de un obiect material. În rolul acestuia apare *remunerația ilicită*, pe care o au în această calitate banii, obiectele sau mărfurile industriale ori produsele alimentare [4, p. 557]. Achiesăm la acest punct de vedere, considerând obiectul material format din bani și alte avantaje patrimoniale, deși anterior am punctat și pe calitatea acestora – ca mijloace de săvârșire a infracțiunii [5, p. 280].

Unele dintre lucrările cele mai semnificative publicate în RM în materie de drept penal sunt cele elaborate de S. Brînza și V. Stati. Autorii citați pun în evidență o descriere a semnelor preexistente și a conținutului constitutiv al infracțiunii de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației [6, p. 223-228]. Formele analizate de către autori se referă nu numai la varianta tipică a infracțiunii, ci și a modalităților agravante speciale. În context, autorii citați stabilesc că „o caracteristică a oricărei profesii o constituie acceptarea obligațiilor acesteia față de fisc. Or, anume atitudinea și comportamentul lucrătorilor din sfera comerțului, alimentației publice, transportului, deservirii sociale, comunale, medicale sau de altă natură la prestarea serviciilor și executarea lucrărilor influențează bunăstarea economică a societății în ansamblu” [6, p. 223-224]. Aceste sfere (domenii) sunt descrise expres de conținutul art. 256 C. pen. al RM, deși, prin esența descrierilor anunțate, se oferă un caracter de interpretare extensivă, operându-se în textul de lege cu sintagma legată de *lucrări sau servicii* „de altă natură”. Cu adevărat, evidențiază S. Brînza și V. Stati, lucrătorii implicați în sfera de deservire a populației trebuie să acționeze într-o manieră corespunzătoare reputației profesionale și să evite orice comportament care ar putea discredita reputația [6, p. 224].

La nivel național, cea mai recentă și mai consistentă lucrare pe acest subiect controversat este cea a autorului V. Stati - *Infracțiuni economice*. După cum subliniază V. Stati, este necesar ca remunerația sau alte avantaje patrimoniale să constituie un contraechivalent al conduitei pe care făptuitorul se angajează să o aibă. Dacă salariatul extorcă remunerația sau alte avantaje patrimoniale nu cu titlu de contraechivalent al conduitei pe care aceasta se angajează să o aibă, cele săvârșite vor constitui nu infracțiunea prevăzută de art. 256 alin. (1) C. pen. al RM [7, p. 419-420].

De asemenea, răspunderea penală în baza art. 256 alin. (1) C. pen. al RM nu poate fi aplicată atunci când remunerația sau alte avantaje patrimoniale sunt extorcate deja după îndeplinirea de către salariat a unor lucrări ori prestarea unor servicii ce țin de obligațiile lui profesionale. În cazul analizat lipsește unul dintre semnele obligatorii ale componenței de infracțiune prevăzute la art. 256 alin. (1) C. pen. al RM.

1.2. *Analiza materialelor științifice publicate în alte state referitoare la răspunderea penală pentru remunerații ilicite în îndeplinirea lucrărilor de deservire a populației, precum și implicit infracțiunile incidente faptelor care descriu acest conținut normativ*. Infracțiunea de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației a devenit activă normativului penal pe teritoriul RM începând cu anul 1981 [1, p. 715]. Ulterior intrării în acțiune a acestei incriminări penale, faptele infracționale incidente domeniul comerțului vizau și infracțiunea analizată.

Și dacă, la momentul elaborării unor lucrări analizate în redarea gradului de studiere a temei investigate, această infracțiune încă nu era adoptată, importanța examinării și analizei acestor studii a reieșit din perspectiva unor deducții generale și generice, care au cuprins întreaga gamă de infracțiuni economice și de corupție. Astfel, una dintre aceste lucrări supuse cercetării este cea elaborată de un grup de autori (L. I. Blinova, V. A. Vladimirov, V. F. Chiricenco etc.) sub redacția lui M. I. Iacubovici. În conținutul analizelor desfășurate, autorii citați definesc corupția ca fiind unul dintre fenomenele cele mai periculoase, care atentează la funcționarea normală a aparatului de stat. Prin acesta se afectează drepturile și interesele protejate prin lege ale persoanei, precum și activitatea și autoritatea instituțiilor, organizațiilor, întreprinderilor [8, p. 183].

În acest sens, faptele de primire a remunerației ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației nu cădeau sub incidența normei vizând coruperea pasivă ori luarea de mită, ci rămânea în afara normativului penal. Or, subliniază B. V. Boițov, urmează a fi delimitată luarea de mită de primirea unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației (așa-numitele *rechiziții*) prin

subiectul activ al infracțiunii, iar în cazul operării altor metode de comitere a infracțiunii, în special înșelăciunea sau abuzul de încredere, faptele persoanei fără funcție de răspundere urmează a fi calificate juridic drept escrocherie [8, p. 192].

În contextul acesta, B. V. Boițov, făcând referire la anumite interpretări judiciare unificate, existente la acel moment, susține că persoanele fără funcție de răspundere, care prestează servicii cetățenilor, în lipsa semnelor infracțiunilor de corupție și a altor infracțiuni, este supusă răspunderii contravenționale, disciplinare ori altor măsuri de influență obștească [8, p. 192]. În fapt aceste ultime răspunderi juridice nu erau condiționate de admiterea ori lipsa vreunei metode de comitere a faptei – adică *extorcarea*.

Cu adevărat, se indică de V. I. Colosov și L. C. Malacov, că inițial, răspunderea penală pentru infracțiunea de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației, a avut un caracter preventiv. Or, acest caracter preventiv este specific nu numai acestor categorii de incriminări penale, ci și celorlalte fapte incriminate în aspect juridico-penal. Incriminarea faptei anunțate a fost orientată, în viziunea autorilor ruși, spre consolidarea disciplinei și regimului legalității în activitatea organizațiilor și întreprinderilor ocupate cu sfera de deservire a populației [9, p. 4].

Iu. V. Alexandrov, N. A. Bondarenco, V. C. Matveiciuc etc. se lansează și cu descrierea noțiunii de *extorcare* – ca metodă de comitere a infracțiunii (semn obiectiv obligatoriu al infracțiunii). După cum anunță autorii citați, a săvârși o extorcare în sens juridico-penal presupune a determina un asemenea comportament al altei persoane, de care este interesată persoana care comite atentatul infracțional și implică extorcarea pentru atingerea scopului infracțional [10, p. 36]. Nu suntem de acord, însă, cu remarcă făcută de către autori, precum că dacă persoana care extorcă remunerația, nu a determinat un comportament adecvat pentru sine, componenta infracțiunii de primire a unei remunerații ilicite este lipsă. În viziunea noastră, lipsește varianta tipică în forma infracțiunii consumate a acesteia, dar nu și varianta atipică în forma pregătirii ori tentativei de infracțiuni, care sunt compatibile cu această infracțiune (deși pregătirea nu este supusă răspunderii și pedepsei penale).

În cercetarea infracțiunii de primire a unei remunerații ilicite, mai cu seamă sub aspectul răspunderii penale pentru această infracțiune, se lansează și T. V. Panova. Autorul pune în evidență o analiză detaliată, urmând descrierea unor asemenea subiecte, precum: analiza juridică a primirii unei remunerații ilicite de la cetățeni pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației (obiectul și latura obiectivă a infracțiunii, subiectul și latura subiectivă) [11]. O descriere separată intervine în raport

cu caracteristica nu numai juridico-penală a subiectului activ al infracțiunii, ci și a celei criminologice.

O altă lucrare examinată, deși exprimă un trecut mai îndepărtat, rămâne actuală nu atât prin esența și conținutul ei, cât prin aprobarea rezultatelor științifice adiacente normei penale prevăzute de art. 256 C. pen. al RM, care a rămas, practic, statică pentru o perioadă de mai bine de 30 ani, este cea a autorului V. C. Matveiciuc. Identificarea esenței și stabilirea noțiunii „primirii unei remunerații ilicite”, precum și conturarea pe cale științifică a gradului prejudiciabil al infracțiunii prevăzute de art. 256 C. pen. al RM, în ritm cu argumentarea răspunderii penale pentru astfel de fapte prejudiciabile au un rol semnificativ în cadrul practicii de aplicare a acestui normativ și asigurarea legalității în materie penală, un rol dominant fiind inclusiv sub aspectul luptei contra acestor atentate infracționale, menționează V. C. Matveiciuc. Aspectele teoretice și practice ale acestei probleme reies expres din necesitățile reale ale societății, deoarece dezvoltarea în continuare a relațiilor sociale impun majorarea eficacității și calității activității tuturor întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor, inclusiv a celor implicate în domeniul de deservire a populației [2, p. 6-7].

2. Remunerația ilicită în îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației: noțiune, grad prejudiciabil și justificarea incriminării este structurat în patru paragrafe. Cu adevărat, etapa actuală de dezvoltare a economiei naționale este caracterizată de dezvoltarea complexă și dinamică a sferei de deservire [12, p. 80; 13, p. 50], prin intermediul căreia se tinde de a soluționa un ansamblu de probleme sociale (comunale, de transport, asistență medicală etc.). În context, devine iminentă identificarea unor forme și metode noi de reglementare a sferei de deservire a populației.

2.1. Noțiuni generale privind fenomenul corupției și locul infracțiunii de primire a remunerației ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației în cadrul acestui fenomen. Anume relațiile sociale în permanentă modificare, au determinat implicarea legiuitorului prin reglementarea unor noi fapte recunoscute infracțiuni în materia corupției:

- primirea unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației (1981 [1, p. 715]; este cazul a menționa că anterior se indica la înșelarea clienților în diferite forme de manifestare, inclusiv normativă [15, p. 77, 127]),

- traficul de influență (1997),

- primirea de către un funcționar a recompense ilicite (1997, mai târziu această normă a fost exclusă din C. pen. al RM).

La moment s-a mers și mai departe. S-a făcut delimitare conceptuală și normativă între infracțiunile de corupție în sectorul privat și cele incidente sectorului public. De altfel, un asemenea mod de normativizare a fost

adoptat și de legiuitorul rus, făcând distincție între infracțiuni de corupție publică și infracțiuni de corupție privată [14, p. 28].

Deci, odată cu dezvoltarea relațiilor sociale, se dezvoltă și fenomenul corupției, acesta urmând a fi reglementat în măsură cât se poate de eficient, adică să corespundă realităților obiective. În acest sens, infracțiunile de serviciu săvârșite sunt, în opinia noastră, corelative infracțiunilor de corupție, dar nu și mituirii.

2.2. *Noțiunea remunerației ilicite.* Identificarea esenței și stabilirea noțiunii **primirii unei remunerații ilicite**, precum și conturarea limitelor de grad și caracter prejudiciabil al infracțiunii prevăzute de art. 256 C. pen. al RM, în ritm cu argumentarea conținutului răspunderii penale pentru astfel de fapte prejudiciabile – manifestă un rol semnificativ în cadrul activității de prevenire și combatere, pe cale penală, a acestui gen de manifestări infracționale [23, p. 111-120]. Conturarea interpretativă a acestei problematice condiționează, în mod direct și nemijlocit: identificarea anumitor limite ale relațiilor sociale care se dezvoltă în mod iminent și prioritar în societate; identificarea legăturilor între relațiile sociale în iminentă dezvoltare și sistemul economic în ansamblu, privit de asemenea prin intermediul unui complex de relații sociale; identificarea locului domeniului de deservire a populației – ca element component al sistemului de relații economice; conturarea locului infracțiunii de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației în cadrul acestui sistem unitar de relații sociale prejudiciate; punerea în evidență a sistemului de norme juridice care reglementează relațiile sociale enunțate; identificarea locului normelor penale în aceste limite de cadru normativ de ansamblu; determinarea corelației și interdependenței unor reglementări de ordin penal de categoria juridică a normativului extrapenal.

În opinia noastră, primirea unei remunerații ilicite poate fi definită ca fiind fapta de primire de către un salariat a unor beneficii, avantaje patrimoniale pentru îndeplinirea unor lucrări ce țin de obligațiile sale pur profesionale și care conturează cercul de obligațiuni funcționale. În materie penală, această primire a unei remunerații ilicite urmează a fi stabilită doar prin îmbinarea unui element material al infracțiunii compus din două componente: *extorcarea* și *primirea*. Aceste elemente urmează a avea un caracter cumulativ, dar nu în raport de la faptă la metodă, ci de la acțiune „plus” acțiune – faptă prejudiciabilă.

2.3. *Gradul prejudiciabil al infracțiunii și premisele teoretice privind eficiența protecției juridico-penale a relațiilor sociale în sfera de deservire. Sancționare penală.* În contextul identificării importanței social-politice a norme juridico-penale prevăzute de art. 256 C. pen. al RM, este necesară

determinarea gradului prejudiciabil al acestei infracțiuni, care constituie cauza adoptării acestei norme și justificarea premiselor teoretice privind eficiența protecției juridico-penale a relațiilor sociale în sfera de deservire.

Gradul prejudiciabil al unei fapte în general, iar în particular gradul prejudiciabil al infracțiunii de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației se conturează prin conținutul stărilor de pericol pe care le poate provoca comportamentul incriminat al subiectului activ al infracțiunii pentru relațiile din sfera de prestare a serviciilor și îndeplinire a lucrărilor, afectând în măsură nedeterminată imaginea agenților care le prestează, precum și interesele particulare ale consumatorilor. O asemenea abordare a gradului prejudiciabil al infracțiunii de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației oferă posibilitatea factorilor implicați în activitatea de luptă contra acestui fenomen socialmente periculos de a interpreta corect și a califica just faptele prejudiciabile, astfel ca formele de realizare a răspunderii penale, inclusiv pedeapsa penale, să corespundă scopului și sarcinilor vizate [2, p. 13].

Luând în vedere caracterul pur material al infracțiunii de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației, precum și caracterul și gradul prejudiciabil al acesteia, considerăm că este necesară o excludere a pedepsei închisorii din limitele sancțiunii prevăzute de art. 256 alin. (2) C. pen. al RM. Acest caracter dedus reiese nu atât din formularea elementului material și gradul de prejudiciabilitate prezumat în acest sens, ci din combinația admisă la nivel obiectiv – element material și mod de operare a infracțiunii. Din aceste raționamente, nu susținem viziunea autorului V. C. Matveiciuc, care remarcă că limita minimă a amenzii trebuie mărită, luând în calcul proporția mare a infracțiunii comise în formă agravantă [2, p. 42].

3. Elementele preexistente ale infracțiunii de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației pune în evidență, din punct de vedere tehnic, trei paragrafe.

3.1. Obiectul juridic și obiectul material al infracțiunii. În viziunea autorului V. Berliba și R. Cojocar, sfera de deservire se configurează sub forma unei totalități de ramuri ale Economiei Naționale, produsul cărora se materializează într-o formă de activitate bine-determinată (lucrări și servicii). Asemenea lucrări/servicii sunt executate/prestate populației de către întreprinderile, instituțiile și organizațiile deservirii comunale, sociale, medicinei, consultații juridice, de comerț etc. [în 4, p. 557].

Susținem acest ultim punct de vedere [16, p. 11], cu precizarea faptului că, în opinia noastră, sistemul economic indică la un sistem de relații sociale mult mai extins și mai complex, caracterul variabil fiind mai perfect

dimensionat. În acest sens, sfera de deservire a populației se prezintă ca un element component al sistemului economic în ansamblu, diversificat în forme organizațional juridice multiple, și care are ca efect prestarea de servicii și îndeplinirea de lucrări calitative în interesul persoanei fizice sau juridice. Aceste servicii ori lucrări pot fi diferite atât la nivelul unui component al domeniului de deservire a populației (executarea unui serviciu ori a altui serviciu în cadrul domeniului de deservire comunală etc.), cât și în cadrul diferitor forme de manifestare a sistemului de deservire a populației (deservire comunală, socială, medicală, comerț, transport etc.). Serviciile prestate ori lucrările îndeplinite pot fi executate, cu siguranță, în baza unor tarife **diferite**, dar acestea urmează a fi **prestabilite**. Respectiv, obiectul juridic special al infracțiunii este configurat de relațiile sociale, care asigură activitatea normală a oricărui întreprinderi, instituții sau organizații din sfera de deservire a populației. Este important ca aceste întreprinderi, instituții și organizații să fie implicate în activitatea de îndeplinire a lucrărilor sau prestare a serviciilor, iar în limitele unor semne obiective și subiective ale infracțiunii (de exemplu, extorcarea), salariatul să primească anumite remunerații ilicite de la consumatori.

Din spectrul acestor relații economice se deduce, ca concluzie, că *obiectul special* al infracțiunii prevăzute de art. 256 C. pen. al RM se constituie din:

- ansamblul de relații sociale cu privire la prestarea serviciilor în sfera comerțului, alimentației publice, deservirii sociale, comunale, medicale, transport, alte feluri de deservire a populației;

- caracterul acestor relații sociale fiind unul preponderent patrimonial, legiuitorul a avut grijă să se respecte cadrul legal în ce privește prestarea de servicii, sancționând comportamentul acelor (salariați, persoane fără funcții de răspundere) care primesc prin extorcare *remunerații ilicite*, deci ocrotind prin această incriminare și interesele patrimoniale ale cetățenilor.

În viziunea noastră, stabilirea corectă a obiectului juridic al infracțiunii de primire a unei remunerații ilicite oferă posibilitatea conturării obiectului material al infracțiunii, care poate îmbrăca forma remunerației ilicite sau altor avantaje patrimoniale. Această poziție identificată este susținută de mai mulți autori autohtoni și străini.

Susținem pe deplin opinia științifică după care remunerația trebuie să posede un caracter patrimonial [17, p. 274]; cu alte cuvinte pentru a avea calitatea de bun, este absolut obligatoriu ca entitatea ce presupune remunerația să aibă o valoare economică și să fie susceptibilă de apropiere, sub forma unor drepturi în compunerea unui patrimoniu (semnele bănești false nu devin, astfel, incidente noțiunii de remunerație).

Remunerația sau alte avantaje patrimoniale urmează să constituie un contraechivalent al conduitei pe care salariatul se angajează să o aibă, adică pentru îndeplinirea unor lucrări sau pentru prestarea unor servicii ce țin de obligațiile profesionale ale salariatului [6, p. 224; 18, p. 875]. Deci, banii sau celelalte foloase pretinse, primite ori promise să fie necuvenite (legal nedatorate), deci să aibă un caracter de retribuție, adică să constituie plata (sau răsplata) în vederea efectuării unui act determinat, un act arătat în mod explicit [19, p. 116].

3.2. *Subiectul activ și subiectul pasiv al infracțiunii.* Deși anterior subiectul activ al infracțiunii prevăzute de art. 256 C. pen. al RM indica la calitățile acestuia prin intermediul unui semn negativ – *persoană (lucrător) fără funcție de răspundere*, acest fapt este prioritar și la moment, doar că este elucidat acest semn nu expres din conținutul textului normativ, ci în proces de interpretare a normei în cauză. Adică, subiectul activ al infracțiunii, care este unul special, este caracterizat printr-un **semn pozitiv** (*are calitatea de salariat (lucrător) din cadrul întreprinderii, instituției ori organizației implicate în sfera de deservire a populației*) și un **semn negativ** (*salariatul nu este persoană publică, persoană publică străină, persoană cu funcție de demnitate publică, funcționar public internațional, persoană care gestionează o organizație comercială, obștească ori o altă organizație nestatală*). Același curs de analiză este remarcat și de către autorii S. Brînza și V. Stati, doar fără accentuarea caracterului pozitiv și negativ al semnelor care caracterizează subiectul activ al infracțiunii. Astfel, după cum anunță autorii citați, subiectul activ al infracțiunii prevăzute de art. 256 C. pen. al RM este persoana fizică responsabilă, care la momentul săvârșirii infracțiunii a atins vârsta de 16 ani și are următoarele calități speciale: 1) **să fie** salariat (lucrător) într-o întreprindere, instituția sau organizație; 2) **să nu fie** persoană cu funcție de răspundere; nici persoană care gestionează o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală; nici funcționar al autorității publice, al altei instituții, întreprinderi sau organizații de stat [6, p. 226-227].

Calitatea de subiect activ al infracțiunii de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației nu o poate avea persoana publică, persoana publică străină, persoana cu funcție de demnitate publică, funcționarul public internațional [17, p. 277], persoana care gestionează o întreprindere, instituție, organizație comercială, obștească ori o altă organizație nestatală noțiuni identificate prin intermediul art. 123, 124 C. pen. al RM).

4. Elementele constitutive ale infracțiunii de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației este structurat în patru paragrafe.

4.1. *Latura obiectivă a infracțiunii.* Din contextul normativului penal expus la art. 256 alin. (1) C. pen. al RM pot fi determinate următoarele semne care caracterizează latura obiectivă a infracțiunii de primire a unei remunerații ilicite: - fapta prejudiciabilă: *primirea unei remunerații ilicite*; - modul (metoda) de acțiune: *prin extorcare* [6, p. 224; 18, p. 876]; - condiția obligatorie: *legătura specifică și nemijlocită între primirea remunerației ilicite și limitele obligațiilor de serviciu ale salariatului.*

În viziunea noastră, *primirea ilicită a unei remunerații poate fi definită ca fiind un act bilateral, mijlocit ori nemijlocit, între salariatul și consumatorul de lucrări ori servicii, și constă în primirea de către salariat și oferirea nevoluntară de către consumator a remunerației ilicite în formă de bani, bunuri, alte avantaje patrimoniale.* Această remunerație ilicită se încasează ori în mod absolut nefondat și ilegal (neavând niciun drept de a primi aceste bunuri sau avantaje), ori se depășesc limitele legalității prin primirea unei remunerații supraevaluate.

Primirea poate avea loc până ori după acordarea serviciului ori îndeplinirea lucrării solicitate, dar cu condiția că au fost în prealabil acceptate. În acest sens, autorii V. B. Brovicov, V. A. Vladimirov și S. I. Niculin indică asupra faptului că nu are importanță dacă această recompensă ilicită a fost primită până ori după îndeplinirea lucrării ori prestarea serviciului solicitat [20, p. 51].

În calitatea celui care oferă o asemenea remunerație ilicită (adică consumatorul de servicii ori lucrări, clientul) apare, de regulă, o persoană particulară, care acționează în interese personale. V. C. Matveiciuc constată, în acest segment de analiză, că în practica judiciară au intervenit și cazuri, când persoana cu funcție de răspundere (persoana publică) din cadrul unei întreprinderi de stat oferă o remunerație ilicită unui salariat al unei alte întreprinderi, care execută lucrarea ori prestează serviciul, adică primul acționează în interesele întreprinderii. Nu susținem opinia autorului citat care consideră că în acest caz nu se poate invoca prezența infracțiunii de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației, deoarece se indică că asemenea servicii trebuie să fie acordate populației, dar nu întreprinderii, instituției, organizației [2, p. 22-23]. În fapt, destinatarul – populația - este vizat doar prin intermediul desemnării domeniului incident al sistemului economic – deservirea populației. În contextul dispoziției propriu-zise a normei penale prevăzute de art. 256 C. pen. al RM nu se evidențiază destinatarul serviciilor prestate ori lucrărilor îndeplinite. Este important să se primească o remunerație ilicită, să se primească prin extorcare, remunerația ilicită să fie primită anume pentru îndeplinirea unei lucrări ori prestarea unui serviciu ce țin de obligațiile de serviciu ale salariatului. În acest sens, nu are importanță care

interes a fost pus spre a fi afectat (interesul unei persoane particulare ori interesele unor persoane juridice), infracțiunea de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației nefiind deviată definitiv sub acest ultim aspect.

Pe lângă elementul material al infracțiunii în forma primirii unei remunerații ilicite, o importanță deosebită o are și problema vizând caracterul faptei, care pune în mișcare îndeplinirea lucrării ori prestarea serviciului. Potrivit structurii tehnice a normei prevăzute de art. 256 C. pen. al RM, aceste acțiuni (îndeplinirea lucrărilor și prestarea serviciilor) sunt dispuse în afara componenței de infracțiune. Nu are importanță, în acest sens, dacă salariatul a executat lucrarea și/sau a prestat serviciul ori nu – componența infracțiunii va fi prezentă oricum. Descoperirea caracterului faptelor vizate și a legăturii de condiționare a acesteia de obținerea unei remunerații ilicite este importantă pentru calificarea juridică corectă a infracțiunii de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației. Deci, textul legii penale prevede expres că remunerația se primește **pentru îndeplinirea unor lucrări sau pentru prestarea unor servicii [...], lucrări și servicii ce țin de obligațiile de serviciu ale acestui salariat**. În acest sens, susținem opinia autorului V. C. Matveiciuc, precum că persoana care extorcă o remunerație ilicită pentru îndeplinirea de lucrări ori prestarea de servicii în ordinea activităților individuale (particulare), nu poate fi supusă răspunderii penale pentru primirea unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației [2, p. 23]. Cu alte cuvinte, dacă nu există vreo legătură între limitele obligațiilor de serviciu ale salariatului și genul serviciului ori lucrării care se pune în vedere pentru prestare/îndeplinire, atunci și infracțiunea prevăzută de art. 256 C. pen. al RM se exclude.

Analiza științifică desfășurată determină posibilitatea de a concepe *extorcarea ca fiind o cerință (directă ori tacită) insistentă de achitare a remunerației ilicite pentru îndeplinirea unor lucrări ori prestarea unor servicii care conturează cercul de obligațiuni profesionale ale salariatului*.

Caracterul direct ori indirect (tacit) al cerinței promovează conceptul unei structurări tipologice a formelor de manifestare a extorcării. În principiu, această delimitare are loc între: **extorcarea directă** și **extorcarea indirectă (tacită)**.

După cum menționează S. Brînza și V. Stati, aceste clasificări nu influențează asupra calificării faptei conform art. 256 C. pen. al RM, însă pot fi luate în vedere la individualizarea pedepsei [6, p. 225]. Totuși, lipsa modului de acțiune prescris în cazul infracțiunii de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației – extorcarea – determină și lipsa infracțiunii în ansamblu [21, p.

107-108]. Or, în lipsa extorcării în sensul descris anterior lipsește unul dintre semnele constitutive ale infracțiunii (semn obiectiv) și, în ansamblu, este lipsă componenta de infracțiune [9, p. 17-18].

Din detalizarea specificului și conținutului extorcării – ca metodă de comitere a infracțiunii, care este anume în asemenea mod abordată la momentul de legislația și teoria penală, conchidem următoarele: - se face distincție, după modul de raportare a semnului la momentul comiterii infracțiunii, între semne preexistente, concomitente și subsecvente; - metoda de comitere a infracțiunii este un semn care are caracter concomitent; - în fapt, extorcarea (determinată ca *o cerință (directă ori tacită) insistență de achitare a remunerației ilicite pentru îndeplinirea unor lucrări ori prestarea unor servicii care conturează cercul de obligațiuni profesionale ale salariatului*) se manifestă în formă preexistentă, după aceasta urmând fapta de primire propriu-zisă a remunerației ilicite, adică metoda preexistă elementul material al infracțiunii; - în aceste limite de interpretare, considerăm justificată **atribuirea extorcării** – în particular din punct de vedere normativ – **la conținutul elementului material al infracțiunii**, fiind cumulativă unei alte modalități – primirea remunerației ilicite.

În raport cu extorcarea, în cazul infracțiunilor de corupție, concluzionăm că stabilirea conținutului extorcării bunurilor și serviciilor trebuie să fie determinată în strictă corelație numai cu acțiunile persoanei cu funcție de răspundere, iar în situația infracțiunii prevăzute la art. 256 C. pen. al RM, extorcarea remunerației urmează a fi tratată prin prisma îndeplinirii lucrărilor, prestării serviciilor care țin de obligațiile profesionale ale salariatului. Adică, art. 256 C. pen. al RM conține un asemenea semn important, care se referă la caracteristica faptei persoanei, condiționată de remunerația ilicită. În particular, este vorba de indicarea la faptul că elementul material trebuie să se înscrie **în limitele obligațiilor de serviciu**.

În opinia mai multor autori (S. Brînza, V. Stati, V. B. Brovicov, V. A. Vladimirov, S. I. Niculin), pe care susținem integral, infracțiunea de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației se consideră consumată din momentul primirii cel puțin a unei părți din remunerația ilicită [6, p. 226; 18, p. 876; 19, p. 53] (cu condiția, după cum remarcă V. D. Voljenchin că remunerația a fost acordată în părți [22, p. 217]), indiferent, după cum anunță V. C. Matveiciuc, dacă serviciul a fost prestat ori lucrarea a fost îndeplinită în măsură deplină, parțial ori deloc [2, p. 24].

4.2. *Latura subiectivă a infracțiunii*. Dispoziția art. 256 C. pen. al RM, într-adevăr, nu conține indicații referitoare la forma vinovăției (amintim că în RM nu este în acțiune regula indicată în alte legislații, precum că dacă

norma nu prevede expres forma imprudentă a vinovăției, infracțiunea se consideră săvârșită doar cu intenție). Se stabilește că latura subiectivă a infracțiunii de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației presupune, în calitate de semne obligatorii, vinovăția în forma intenției directe, scopul material și motivul de îmbogățire. În final, nu considerăm adecvată indicarea, la descrierea componentei de infracțiune în sentințele de condamnare, doar la prezența laturii subiective în forma intenției și motivului, fără precizarea conținutului lor în fiecare caz concret. Or, în opinia noastră, conținutul vinovăției trebuie reflectat pentru a se determina caracterul și forma vinovăției concrete, iar, pe cale de efect, să se determine semnificația elementului intelectual și volitiv al vinovăției penale în cazul primirii unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației.

4.3. Forme și modalități ale infracțiunii. Delimitare. Infracțiunea prevăzută de art. 256 alin. (1) C. pen. al RM este o infracțiune cu componentă formală. Ea se consideră consumată din momentul primirii remunerației sau a altor avantaje patrimoniale. În cazul unei infracțiuni prelungite – când, întru realizarea aceleiași intenții infracționale, făptuitorul primește suma remunerației sau a altor avantaje patrimoniale nu deodată, dar în tranșe, este vorba de prezența tentativei la infracțiunea prevăzută de art. 256 alin. (1) C. pen. al RM, dacă, din cauze independente de voința făptuitorului, acesta va primi doar o parte a remunerației sau a altor avantaje patrimoniale [7, p. 421-422].

În opinia noastră, legea penală, prin intermediul art. 256 alin. (2) C. pen. al RM, operează, la moment, cu două modalități circumstanțiale cu efect agravant ale infracțiunii de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației, și anume: săvârșirea infracțiunii de două sau mai multe persoane și săvârșirea infracțiunii în proporții mari.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Concluziile generale:

1. *Problema științifică importantă soluționată* a constat în conceptualizarea răspunderii penale pentru primirea unei remunerații ilicite în sfera de deservire a populației, ceea ce a contribuit la clarificarea condițiilor și limitelor acestei răspunderi juridice, în vederea perfecționării cadrului normativ și uniformizării practicii judiciare în materia sancționării faptelor de acest gen.

2. Odată cu schimbarea relațiilor sociale supuse protecției, urma logica operării modificărilor în legislația penală a Republicii Moldova la capitolul

relațiilor sociale modificate. Însă, norma art. 256 C. pen. al RM a rămas intactă practic de la momentul adoptării ei (mai bine de 30 ani).

3. Infrațiunea de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației nu se detașează, ci se înscrie în reperatele care valorifică infrațiunea de corupție prin anumiți indicatori specifici.

4. Interpretarea normelor penale în ansamblu elucidează necesitatea și realitatea protecției pe cale penală doar a unor relații sociale în domeniul de deservire a populației și doar în anumită măsură.

5. Primirea unei remunerații ilicite poate fi definită ca fiind fapta de primire de către un salariat a unor beneficii, avantaje patrimoniale pentru îndeplinirea unor lucrări și prestarea unor servicii ce țin de obligațiile sale pur profesionale și care conturează cercul de obligațiuni funcționale. În materie penală, această primire a unei remunerații ilicite urmează a fi stabilită doar prin îmbinarea unui element material al infrațiunii compus din două componente: *extorcarea și primirea*.

6. Se impune atribuirea tehnică a infrațiunii în seama altui capitol și în baza altor semne definitorii: *serviciul și legătura cu serviciul*.

7. Gradul prejudiciabil al infrațiunii de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației se conturează prin conținutul stărilor de pericol pe care le poate provoca comportamentul incriminat al salariatului pentru relațiile din sfera de prestare a serviciilor și îndeplinire a lucrărilor, afectând în măsură nedeterminată imaginea întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor care le prestează, precum și interesele materiale ale consumatorilor.

8. Luând în vedere caracterul pur material al infrațiunii de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației, precum și caracterul și gradul prejudiciabil al acesteia, se consideră necesară excluderea pedepsei închisorii din limitele sancțiunii prevăzute de art. 256 alin. (2) C. pen. al RM.

9. Obiectul juridic special al infrațiunii prevăzute de art. 256 C. pen. al RM se constituie din: ansamblul de relații sociale cu privire la prestarea serviciilor în sfera comerțului, alimentației publice, deservirii sociale, comunale, medicale, transport, alte feluri de deservire a populației; caracterul acestor relații sociale fiind unul preponderent patrimonial, legiuitorul a avut grijă și de ocrotirea prin această incriminare și a intereselor patrimoniale ale consumatorilor.

10. Remunerația poate fi considerată în calitate de obiect material. Ea trebuie să posede un caracter patrimonial.

11. Caracterul ilicit al remunerației nu poate configura semnificația obiectului infrațiunii.

12. Subiectul activ al infracțiunii, care este unul special, este caracterizat printr-un semn pozitiv și un semn negativ .

13. Art. 256 C. pen. al RM determină o modalitate a infracțiunii – în calitate de componentă de bază, și două modalități normative alternative, care se determină sub forma unor componente de infracțiuni cu circumstanțe agravante.

14. Primirea ilicită a unei remunerații poate fi definită ca fiind un act bilateral, mijlocit ori nemijlocit, între salariatul și consumatorul de lucrări ori servicii, și constă în primirea de către salariat și oferirea nevoluntară de către consumator a remunerației ilicite în formă de bani, bunuri, alte avantaje patrimoniale.

15. Extorcarea constituie o cerință (directă ori tacită) insistentă de achitare a remunerației ilicite pentru îndeplinirea unor lucrări ori prestarea unor servicii care conturează cercul de obligațiuni profesionale ale salariatului.

16. Caracterul direct ori indirect (tacit) al cerinței promovează conceptul unei structurări tipologice a formelor de manifestare a extorcării în: *extorcare directă și extorcare indirectă (tacită)*.

17. Se consideră necesar de pune în evidență în legea penală: *sectorul de deservire a populației, comerț, alimentație publică, asistență socială, servicii comunale, medicină, învățământ, transport, alte ramuri*.

18. Este necesară precizarea expresă în lege a limitelor incidenței infracțiunii de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației, în baza prevederii exprese nu la *obligațiile de serviciu ale salariatului, ci la atribuțiile pur profesionale ale acestuia*.

Recomandări:

1. Norma care vizează prevenirea și combaterea fenomenului infracțional în ceea ce privește domeniul complex al deservirii populației, în particular primirea unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației, nu satisface cerințele necesare pentru a-și justifica scopul, urmare a cărui fapt se recomandă a fi modificată atât ca așezare normativă, cât și ca text incriminator.

2. Primirea unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației constituie o infracțiune de serviciu ori în legătură cu serviciul (alături de infracțiunile de corupție) și urmează a fi inclusă într-un capitol separat dedicat acestor categorii de fapte infracționale.

3. Extorcarea și primirea ilicită a unei remunerații sunt semne constitutive concomitente ale infracțiunii de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației.

4. Textul normei art. 325¹ C. pen. al RM urmează a avea următorul text normativ:

Articolul 325¹ Remunerația ilicită

Extorcarea și primirea ilicită a unei remunerații de către un angajat în sectorul de deservire a populației, de comerț, alimentație publică, asistență socială, servicii comunale, medicină, transport și alte ramuri, pentru prestarea unui serviciu ori executarea lucrării la care era obligat în temeiul atribuțiilor sale pur profesionale,

se pedepsește cu amendă de la 200 la 400 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 120 până la 180 ore.

Aceeași faptă săvârșită în proporții mari

se pedepsește cu amendă de la 400 la 1000 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 până la 240 ore.

Avantajele unor asemenea recomandări constau în:

1. Prin atribuirea infracțiunii remunerație ilicită la grupul generic de infracțiuni – *infracțiuni de serviciu sau în legătură cu serviciul* – s-ar configura normativ legătura dialectică între toate aceste infracțiuni (în particular cu infracțiunile de corupției sau cele asemănătoare infracțiunilor de corupție).

2. Prevederea extorcării în calitate de component al elementului material al infracțiunii ar condiționa clarificarea asupra rolului acestui semn în cadrul realizării obiective a faptului infracțional, precum și punerea în vedere a anumitor legături ale infracțiunii consumate cu ale celei neconsumate în forma tentativei.

3. Precizarea condiției comitere a infracțiunii „pentru prestarea unui serviciu ori executarea lucrării la care era obligat **în temeiul atribuțiilor sale pur profesionale**” ar identifica raportul de delimitare cu alte infracțiuni de serviciu, în special infracțiunile de corupție.

4. Excluderea pedepsei penale în forma închisorii ar indica la o legătură **reală** între gradul prejudiciabil al infracțiunii de remunerație ilicită și semnificația acestei fapte prejudiciabile.

Planul de cercetări științifice de perspectivă poate include următoarele subiecte:

1. Răspunderea penală pentru infracțiunile de serviciu ori în legătură cu serviciu.

2. Obiectul juridic și obiectul material al infracțiunilor care afectează sistemul economic.

3. Sistemul infracțiunilor de corupție și al infracțiunilor asemănătoare cu cele de corupție.

4. Analiza criminologică a infracțiunilor care afectează domeniul deservirii populației.

BIBLIOGRAFIE

1. Энциклопедия уголовного права. Т. 2. Уголовный закон. Спб: Издание профессора Малинина, 2005. 848 p.
2. Матвейчук В.К. Уголовно-правовая борьба Органов Внутренних Дел с получением незаконного вознаграждения от граждан за выполнение работ, связанных с обслуживанием населения (вопросы квалификации). Учебное пособие. Киев: Научно-исследовательский и редакционно-издательский отдел, 1989. 72 p.
3. Cușnir V. Infrațiunile asemănătoare celei de corupție – primirea remunerației ilicite pentru lucrări legate de deservirea populației (art. 256 Cod penal). În: Analele științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI. Seria Drept public. Chișinău: Centrul Editorial al Academiei „Ștefan cel Mare”, 2004, p. 113-116.
4. Barbăneagră A., Alecu Gh., Berliba V. et. al. Codul penal al RM. Comentariu. Chișinău: Centrul de Drept al Avocaților, 2009. 860 p.
5. Gavajuc S. Primirea unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației: abordări teoretico-normative. În: Materialele Conferinței științifico-practice internaționale „Premisele dezvoltării economiei naționale în contextul crizei economice”. Bălți: Presa universitară bălțeană, 2010, p. 279-282.
6. Brînza S., Stati V. Drept penal. Partea specială. Vol. II. Chișinău: USM, 2011. 1324 p.
7. Stati V. Infrațiuni economice. Chișinău: CEP USM, 2014. 530 p.
8. Уголовная ответственность за хищения государственного или общественного имущества, хозяйственные преступления и взяточничество. Под редакцией М. И. Якубовича. Москва: Научно-исследовательский и редакционно-издательский отдел, 1967. 208 p.
9. Колосов В. И., Малаков Л. К. Ответственность за поборы и нарушение правил торговли. Горький: МВД СССР, 1983. 63 p.
10. Александров Ю.В., Бондаренко Н.А., Матвейчук В.К., Самилык Г.М., Собко-Нестерук А.М. Практические вопросы квалификации Органами внутренних дел преступлений в сфере обслуживания населения. Киев: МВД СССР, 1984. 64 p.
11. Панова Т. В. Ответственность за получение незаконного вознаграждения от граждан за выполнение работ, связанных с обслуживанием населения по советскому уголовному праву. Москва: ГУ «М.В.Ломоносова», 1984. <http://www.dissercat.com/content/otvetstvennost-za-poluchenie-nezakonnogo-voznagrazhdeniya-ot-grazhdan-za-vypolnenie-rabot-sv>. Vizitat - 26.05.2014.
12. Pavel I., Gavajuc S. Primirea unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației: elemente care indică

- pericolul social și justificarea incriminării. În: Revista Națională de Drept, 2015, nr. 7(177), p. 80-84.
13. Gavajuc S. Elementul material al infracțiunii de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației. În: Legea și viața, 2015, noiembrie, p. 46-51.
14. Основы борьбы с коррупцией (системы общегосударственной этики поведения). Научный ред. С. В. Максимов и др. Москва: Спарк, 2000. 228 p.
15. Некипелов П. Т. Понятие и система хозяйственных преступлений по советскому уголовному праву. Ростов: Издательство Ростовского Университета, 1963. 147 p.
16. Buguța E., Gavajuc S. Obiectul juridic și obiectul material al infracțiunii de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației. În: Legea și viața, 2015, octombrie, p. 9-15.
17. Brînza S., Stati V. Tratat de drept penal. Partea specială. Vol. II. Chișinău: USM, 2015. 1300 p.
18. Manualul judecătorului pentru cauze penale. Ediția I. Sub conducerea științifică domnului M. Poalelungi. Chișinău: Asociația Judecătorilor din Moldova, 2013. 1192 p.
19. Dongoroz V., Fodor I., Kahane S. et. al. Explicații teoretice ale Codului penal român. Partea specială. Vol. IV. Ediția a II-a. București: Editura Academiei Române, 2003. 936 p.
20. Бровиков В.Б., Владимиров В.А., Никулин С.И. Квалификация хозяйственных преступлений, расследуемых органами внутренних дел. Под ред. В.А. Владимирова. Москва: Московская Специальная Средняя Школа милиции МВД СССР, 1988. 70 p.
21. Brînza S. Dobândirea ilicită a foloaselor necuvenite: faptă contra patrimoniului sau faptă de corupție?, p. 107-113. În: Materialele Conferinței internaționale „Prevenirea și combaterea corupției în Republica Moldova: aspecte teoretice și practice”. Chișinău: Transparency International, 2004, 274 p. http://transparency.md/Docs/2004/2004_conferinta.pdf. Vizitat - 26.05.2014.
22. Волженкин Б. В. Служебные преступления. Москва: Юристь, 2000. 368 p.
23. Regimul juridic al remunerației ilicite pentru prestarea serviciilor ori executarea lucrărilor în sectorul de deservire a populației. În: Materialele Conferinței științifice internaționale anuale a tinerilor cercetători „Perspective de dezvoltare a științei în viziunea tinerilor cercetători”. Vol. II – Drept Național și Științe Politice. Ediția a VIII-a. Chișinău: ICJP al AȘM, 2014, p. 111-121.

ADNOTARE

GAVAJUC Serghei, „Răspunderea penală pentru remunerații ilicite în îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației”.

Teză de doctor în drept. Chișinău, 2016.

Structura tezei: introducere, 3 capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografia din 175 titluri, 136 pagini de text de bază. Rezultatele obținute sunt publicate în 5 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: rechiziție, recompensă, remunerație, ilicită, deservire a populației, salariat, lucrare, serviciu, întreprindere, instituție, organizație, extorcare, extorcare directă, extorcare indirectă.

Domeniul de studiu. Teza a fost axată pe domeniul dreptului penal special, în limitele atenției speciale fiind inclusă incriminarea faptei de primire de către un salariat a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor ce intră în cercul obligațiilor de serviciu ale acestuia.

Scopul și obiectivele lucrării. Scopul tezei presupune abordarea justificării admiterii incriminării faptelor care aduc prejudicii domeniului complex al deservirii populației, precum și clarificarea problematicii vaste a răspunderii penale pentru primirea remunerației ilicite în vederea îndeplinirii lucrărilor legate de domeniul vizat. Printre obiective se înscrie: cercetarea publicațiilor științifice privind incriminarea faptelor de primire a remunerației ilicite, lansate în RM și în alte state; identificarea, în baza practicii judiciare supuse analizei a premiselor teoretice privind eficiența protecției juridico-penale a relațiilor sociale în domeniul îndeplinirii lucrărilor și prestării serviciilor de către întreprinderile, instituțiile și organizațiile din sfera de deservire; investigarea științifică a obiectului juridic și obiectului material al infracțiunii prevăzute de art. 256 C. pen. al RM; interpretarea *extorcării*; identificarea subiectului activ și pasiv al infracțiunii formularea recomandărilor orientate spre perfecționarea cadrului juridico-penal și activității aplicative în acest domeniu. etc.

Noutatea științifică și originalitatea rezultatelor obținute și-au găsit reflectare în mai multe concluzii: domeniul de deservire a populației presupune un sector al economiei naționale, având la bază relații atât de natură publică, cât și private, și implică executarea lucrărilor și/ori prestarea serviciilor, care sunt preponderent patrimoniale; caracterul ilicit al remunerației constă în ilegalitatea modului de obținere a acesteia – extorcarea, lipsa căreia plasează fapta de primire a remunerației printre cele legale, determinând lipsa componenței de infracțiune prevăzute de art. 256 C.pen. al RM; extorcarea poate fi formulată direct ori recurgându-se la anumite mijloace în mod indirect; în cazul incriminării infracțiunii urmează a se determina cu certitudine și nemijlocit o legătură între remunerația ilicită, calitatea subiectului activ și cercul atribuțiilor profesionale ale acestuia. *Problema științifică importantă soluționată* a constat în conceptualizarea răspunderii penale pentru primirea unei remunerații ilicite în sfera de deservire a populației, ceea ce a contribuit la clarificarea condițiilor și limitelor acestei răspunderi juridice, în vederea perfecționării cadrului normativ și uniformizării practicii judiciare în materia sancționării faptelor de acest gen.

Semnificația teoretică. Lucrarea cercetează soluțiile diverse și neuniforme din practica judiciară a RM și este necesară atât pentru teoreticienii dreptului penal, cât și pentru practicienii. **Valoarea aplicativă a lucrării:** necesitatea acoperirii unor elemente de investigație științifică, implicării cu acest studiu în limitele activității didactice, ajustării activității de aplicare a normativului penal la cerințele dispozițiilor normative nu numai constante, ci și a celor variabile (de blanchetă); operării modificărilor de cadru normativ.

Implementarea rezultatelor științifice. Concluziile și recomandările, care formează rezultatele științifice ale investigațiilor științifice întreprinse, și-au găsit reflectare în 5 articole științifice publicate în reviste științifice, inclusiv participări la conferințe științifico-practice internaționale.

АННОТАЦИЯ

ГАВАЖУК Сергей „Уголовная ответственность за незаконные вознаграждения связанных с обслуживанием населения”. Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук.

Кишинэу, 2016.

Структура диссертации: работа состоит из введения, 4 разделов, выводов и рекомендаций, библиографии из 175 источников, 136 страниц основного текста. Результаты диссертации изложены в 5 научных работах.

Ключевые слова: вознаграждение, взятка, незаконное, обслуживание населения, работник, работа, услуга, предприятие, учреждение, организация, вымогательство, прямое вымогательство, косвенное вымогательство.

Область исследования. Исследование посвящено уголовной политики Республики Молдовы в сфере уголовной ответственности за получение незаконного вознаграждения за выполнение работ или услугу

Цель и задачи работы. Цель диссертации включает в себя обоснование значимости уголовной ответственности за совершения деяний, которые наносят ущерб общественным отношениям в сфере обслуживания населения. Среди задач особое внимание уделено определению, на основе анализа судебной практики, состава преступления незаконного получения вознаграждения за проведение работ, связанных с обслуживания населения, анализ эффективности правовой и уголовной защиты общественных отношений в сфере проведения работ и оказания услуг для населения, предприятий, учреждений и организаций; комплексное исследование объекта и предмета преступления, предусмотренного ст. 256 УК РМ; разграничение между незаконным характером принципа вознаграждения и незаконного её получения; анализ субъективной стороны преступления, посредством концептуальных уточнений цели и мотивов преступления; разработка и обоснование предложений и рекомендаций направленных на совершенствование уголовного звона и практики применения этой нормы в деятельности правовых органов и т.д.

Научная новизна и оригинальность полученных результатов содержатся в ряде выводов: отрасль обслуживания населения основывается на частном характере услуг, имея имущественный характер и вытекаая из договорных отношений; незаконность и наказуемость вытекают из вымогательство, отсутствие которого исключает уголовную ответственность; вымогательство может быть прямое и косвенное. *Основная научная проблема* которая была решена состоит в концептуальной трактовки уголовной ответственности за получение незаконного вознаграждения в сфере оказания услуг населению, с последующем обоснованием условий и пределов ответственности виновных лиц, в целях совершенствования уголовно-правовых норм и судебной практики в этой области.

Теоретическая значимость. В работе рассматриваются различные правовые ситуации и непоследовательную судебную практику по привлечению к уголовной ответственности за получение незаконного вознаграждения. В этом смысле, исследование призвано обеспечить теоретические и нормативные предпосылки для правильной юридической квалификации преступления.

Практическая значение работы: исследование важно как для преподавательского состава, так и для прокуроров и судей, которые обеспечивают соблюдения требований правильного применения уголовного закона.

Внедрение научных результатов. Выводы и рекомендации были отражены в 5 научных статьях, опубликованных в научных журналах, в том числе участие в международной научно-практической конференции.

ANNOTATION

GAVAJUC Serghei, "Criminal liability for receiving of some illicit remunerations for the performance of legal works related to public service" PhD thesis in law . Chisinau, 2016.

The structure of the thesis: introduction, 4 chapters, conclusions and recommendations, bibliography of 175 titles, 136 pages of basic text. The results are published in 5 scientific papers.

Keywords: acquisition, compensation, remuneration, illicit, service of the population, employee, work, paper, enterprise, institution, organization, racketeering, direct extortion, indirect extortion.

Field of study. The PhD thesis was focused as the content of the criminal law / special part /, within the special attention being included criminalize the receipt by an employee of an illicit remuneration for the performance of works and services that fall within the circle bonds its service.

Goals and objectives. The purpose of work means addressing the justification / admission criminalize acts that harm servicing the complex field of population and vast clarify issues of criminal liability for receiving unlawful remuneration to fulfill work on the field. The objectives are: identification, based on jurisprudence analyzed relating to the offense of receiving an illicit remuneration for the performance of works related to the servicing of the population, the theoretical premises on the effectiveness of protection legal-criminal social relations in the performance of works and provision of services population by enterprises, institutions and organizations in the service sector; legal and scientific investigation of the object of the crime provided material for art. 256 Criminal Code. RM; how normative interpretation of infraction, in particular research operation mode of the perpetrator; research subjective side of the offense through conceptual clarification on the purpose and motive (reason) the offense; formulation of recommendations aimed at improving the legal and criminal activity in force and applied in this area and so on.

The scientific novelty and originality of the results have been reflected in several conclusions: Service sector of the population assumes a sector of the national economy, based on relationships so be public, private, and involves the execution of works and / or services which are mainly economic; the unlawful nature of the illegality of remuneration lies in the way its production - extortion, lack of which places the act of receiving remuneration including legal ones, resulting absence of corpus offense provided for by art. 256 Criminal Code. RM; if criminalize the offense of unlawful receipt of remuneration for the performance of works related to public service is to be determined with certainty and direct link between remuneration unlawful, quality and circle the active subject of his professional duties. *The solved scientific problem* resides in the conceptualization of penal liability for receiving an illicit remuneration in the service sector of the population, which has helped to clarify the conditions and limits of this juridical liability in order to improve the legal framework and to foster the standardization of juridical practice in this matter.

The theoretical significance. This paper examines the different solutions and uneven judicial practice of RM and is required for both criminal law theoreticians and practitioners. The value of the work important from several perspectives: the need to cover some elements of scientific investigation, involvement with this study within the teaching activity, adjustment enforcement activity penal norm requirements and spirit regulatory provisions not only stable, but also the variables (blanket); make changes to regulatory framework.

Implementation of scientific results. The conclusions and recommendations that form the scientific results of scientific investigations undertaken have been reflected in 5 scientific articles published in scientific journals, including participation in international scientific-practical conference.

GAVAJUC Serghei

**RĂSPUNDEREA PENALĂ PENTRU
REMUNERAȚII ILICITE ÎN ÎNDEPLINIREA
LUCRĂRILOR DE DESERVIRE A
POPULAȚIEI**

Specialitatea științifică: 554.01 – Drept penal și execuțional penal

Autoreferatul tezei de doctor în drept

Aprobat spre tipar: 3.02.2016.
Hârtie ofset. Tipar ofset.
Coli de tipar: ____

Formatul hârtiei 60x80 ¹/₁₆.
Tirajul: 50 ex.
Comanda nr. ____.

Centrul Editorial-Poligrafic al USM
str. A. Mateevici, 60, Chișinău, MD-2016